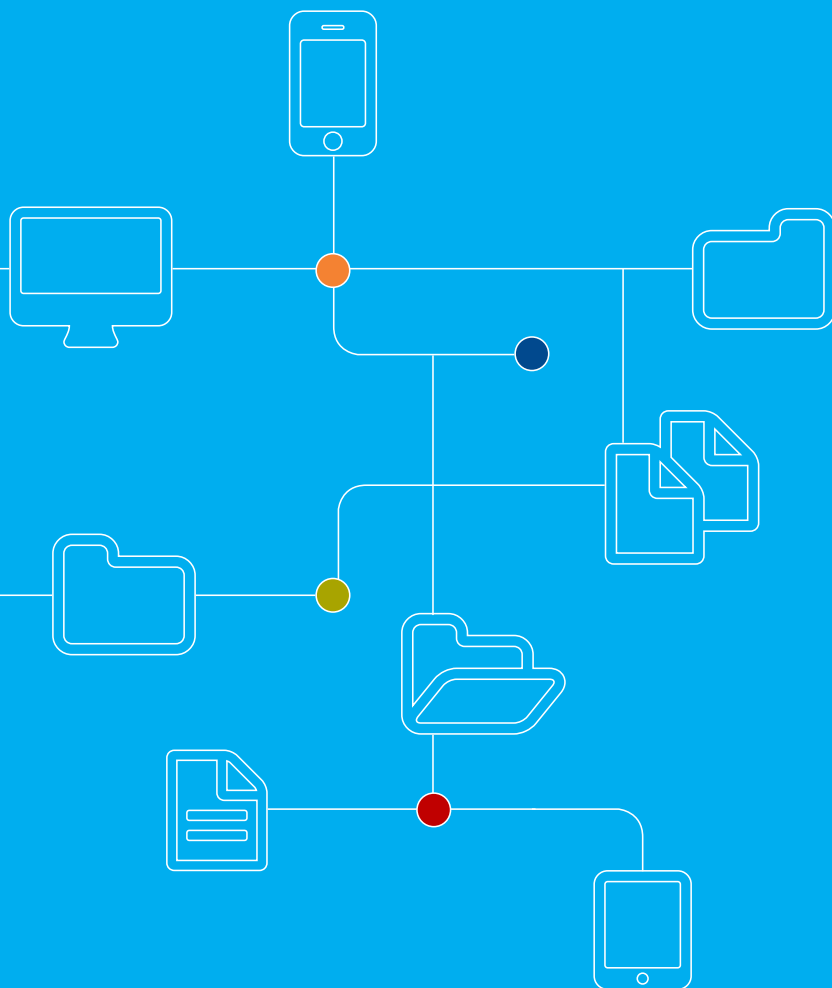
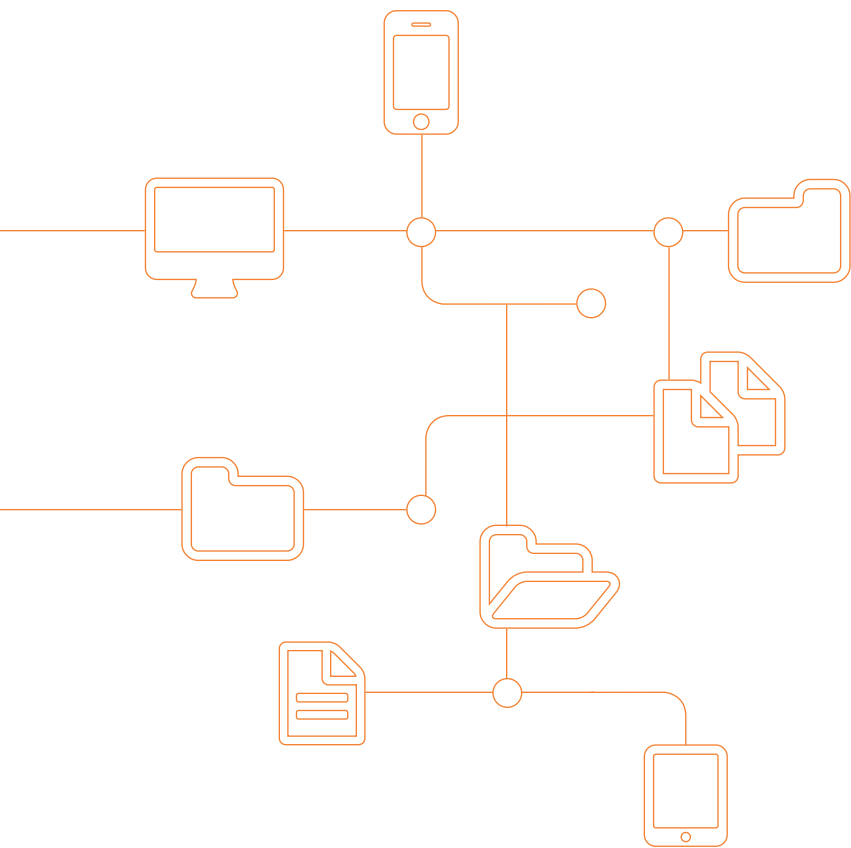

01 Wegwijzer Grip op Informatie

Gemeenten op weg naar grip op informatie

Colofon

Tekst Eliane R. Schuurman – van den Berg

© Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Den Haag, november 2020.

01 Wegwijzer Grip op Informatie

Gemeenten op weg naar grip op informatie

Versie 1.0 – november 2020

Inhoudsopgave

1	Managementsamenvatting	5
	Voor wie is deze handreiking bestemd?	6
	Grip op informatie	6
2	Positionering en strategisch beleid	7
3	Informatiehuishouding op orde	9
	Basis van informatiehuishouding op orde	9
	Informatiehuishouding op hoger niveau: volgende stappen	13
4	Actief openbaar maken	14
	Actief openbaar maken	14
	Open data	17
5	Duurzaam toegankelijk	19
6	Digitaal samenwerken en referenties	25

1 Management-samenvatting

Openheid, democratie en de burger

Meer dan ooit is het van belang om als gemeente open en transparant te zijn. Burgers zijn mondiger en kritischer geworden over de overheid en het gevoerde beleid. Een overheid die als gesloten en geheimzinnig wordt ervaren, oogst wantrouwen. Dat kan leiden tot een groeiende kloof tussen burger en bestuur, die de democratie in gevaar brengt. Open en transparant besturen draagt omgekeerd bij aan maatschappelijk draagvlak voor beleid, vertrouwen in de overheid en de goede werking van de lokale democratie. Door publiekelijk verantwoording af te leggen over besluiten en over de inzet van middelen, laat de gemeente zien dat ze burgers serieus neemt.

Daarnaast is het actief openbaar maken en beschikbaar stellen van overheidsinformatie potentieel ook economisch van waarde. Door het gebruik van open data kunnen instellingen en ondernemers innovatieve toepassingen creëren of waardevolle nieuwe kennis genereren.

Informatie op orde als randvoorwaarde

Het op orde hebben van de informatiehuishouding is een randvoorwaarde voor zo'n open en transparante overheid. De juiste informatie draagt ook bij aan een goede en efficiënte taakuitvoering door de gemeente, aan de kwaliteit van dienstverlening en de mogelijkheden voor innovatie en datagedreven werken. Een goede informatiehuishouding is ook van belang voor informatieveiligheid en privacy. En goed ingerichte archieven zijn van belang voor verantwoording aan toezichthouders en de gemeenteraad, voor recht- en bewijszoekende burgers en voor onderzoekers en journalisten.

Daar waar informatie niet gevonden kan worden, lopen gemeenten risico's. Menig bestuurder kwam in de problemen doordat informatie onvindbaar bleek en niet overlegd kon worden aan toezichthouders en media. De Raad van State bracht niet voor niets in juni 2020 ongevraagd het volgende advies uit: *'breng de informatiehuishouding van de overheid op orde, zodat ook de informatievoorziening aan het parlement verbeterd kan worden (inlichtingenplicht)'*.

Digitale archivering

Vandaag de dag is digitaal werken de norm binnen de lokale overheid. De hoeveelheid digitale informatie is de afgelopen decennia explosief gegroeid. Deze digitalisering stelt uitdagingen aan het informatiebeheer. Een snelle groei van digitale informatie en applicaties binnen de gemeente creëert een onoverzichtelijke situatie. In de eerste plaats moet er zicht zijn op de informatie en informatiestromen binnen de gemeente. Verder is digitale informatie, anders dan papieren informatie, kwetsbaar en vluchtig. Zonder passende maatregelen voor duurzame bewaring vergaat digitale informatie snel. En zonder goede metadatering is digitale informatie moeilijk terug te vinden.

Wetsvoorstel open overheid

Op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) kan eenieder overheidsinformatie opvragen. Artikel 8 biedt een grondslag voor gemeenten om informatie eigener beweging actief openbaar te maken. De Wet hergebruik overheidsinformatie (Who) biedt een kader

voor het delen van data. Veel overheden zijn hiermee al op de goede weg. Deze beweging wordt versterkt door de initiatiefwet Wet open overheid (Woo), die in gewijzigde vorm in 2019 door de initiatiefnemers aan het parlement is aangeboden. Dit wetsvoorstel heeft tot doel om overheden en semi-overheden transparanter te maken. Het voorstel, waarbinnen de huidige Wob mogelijk opgenomen zal worden, bevat nieuwe verplichtingen voor bestuursorganen rond twee hoofdonderwerpen: het actief openbaar maken van documenten in elf informatiecategorieën én het op orde brengen van de informatiehuishouding. De bepaling uit de Archiefwet dat gemeenten documenten in een goede, geordende en toegankelijke staat moeten bewaren, wordt herhaald in de Woo. Verder verplicht de Woo gemeenten om hun digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden.

Deze wegwijzer

Deze Wegwijzer 'Grip op Informatie' (kort: Wegwijzer) biedt lokale overheden een overzicht van bestaande instrumenten die hen kunnen helpen open en transparant te zijn en hun informatiehuishouding op orde te brengen. Als gemeente hoeft u niet alles wat wordt aangereikt ook in te zetten. Mogelijk heeft u sommige aspecten al gerealiseerd en past de ene oplossing beter bij uw situatie dan de andere. Daarnaast kunt u uw eigen fasering aanbrengen. Om de start zo eenvoudig mogelijk te maken, zijn de oplossingen in de Wegwijzer geprioriteerd via de MoSCoW-methode: must-should-could-won't (zie voor een uitgebreide toelichting p. 7).

Voor wie is deze handreiking bestemd?

Deze Wegwijzer is geschreven voor CIO's, hoofden ICT of documentaire informatievoorziening, archivariissen, én voor managers, adviseurs en beleidsmedewerkers op gebied van informatie bij gemeenten. De Wegwijzer biedt u handreikingen om de huidige informatieoplossingen van uw gemeente na te lopen, te verbeteren of te vervangen om zo grip te krijgen op uw informatie.

Grip op informatie

Om gemeenten te ondersteunen bij deze opgave is de VNG het project Grip op Informatie gestart. Daarbinnen staan drie thema's centraal:

- 1 de informatiehuishouding op orde brengen**
geheel van activiteiten dat zich richt op het op een gestructureerde wijze organiseren van informatie;
- 2 actief openbaar maken**
bepaalde documenten ongevraagd actief publiceren, én;
- 3 informatie die bewaard moet worden duurzaam toegankelijk maken en houden**
het gestroomlijnd vormgeven van documentcreatie tot en met het vernietigen of permanent bewaren ervan.

Deze Wegwijzer volgt inhoudelijk deze driedeling. De handreikingen, kaders en instrumenten zijn naar deze drie thema's in actielijnen ingedeeld. Ook besteden we aandacht aan manieren waarop u als gemeenten de samenwerking kunt aangaan en van elkaar kunt leren, zowel on- als offline. Meer daarover in het [Hoofdstuk Digitaal samenwerken en referenties](#).

2 Positionering en strategisch beleid

Bepaal uw positie, visie en strategie

Heeft u vragen of wilt u bepalen hoe de informatievoorziening en het informatiebeheer er in uw gemeente voorstaat? Dan kunt u door middel van een analyse uw informatiepositionering vaststellen. Daarmee krijgt u inzicht in:

- hoe u documenten actief openbaar kunt maken door het gebruik en hergebruik van documenten en data;
- hoe deze data wordt opgeslagen en geordend;
- hoe deze data duurzaam toegankelijk blijft.

Op basis van de uitgangspositie en ambities van uw gemeente op het gebied van informatiebeheer, bepaalt u de 'fit-gap' en vervolgens de weg ernaartoe. Op basis van die strategie kunt u aan de slag met het kiezen van nieuwe producten of systemen om er invulling aan te geven. Dit wordt besproken in de handreikingen aangedragen in dit hoofdstuk.

Afhankelijk van waar uw gemeente de nadruk op wil leggen, kiest u een leidraad die bij uw gemeente past. U hoeft niet alle handreikingen of modellen te gebruiken, sterker nog, liever niet. Hieronder staan instrumenten, die u op weg kunnen helpen te komen tot de juiste inzichten. De aangereikte instrumenten hebben wij voor u via het 'MosCow'- principe geprioriteerd.

Deze helpt u de prioriteitstelling van de software- en projectontwikkeling binnen uw organisatie vorm te geven. De naam en de prioritering is gebaseerd op de indeling van de eisen aan het resultaat. De indeling is als volgt:

- must** M – **must** *haves*: deze producten moeten in het eindresultaat terugkomen, want zonder deze producten is het resultaat niet haalbaar of voldoet u niet aan de gestelde wettelijke verplichtingen;
- should** S – **should** *haves*: deze producten zijn zeer gewenst, maar zonder de toepassing ervan is het eindresultaat wel bruikbaar;
- could** C – **could** *haves*: deze producten komen aan bod als er middelen, zoals tijd en geld, in overvloed beschikbaar zijn;
- won't** W – **won't** *haves*: dergelijke producten worden in deze Wegwijzer niet aan de orde gesteld, maar zijn kunnen interessant zijn voor een toekomstige toepassing.

De aangereikte instrumenten zijn dus beoordeeld op wat zij u als gemeente kunnen bieden. Dat oordeel ziet u terug in het gekozen MosCow-label.

Wegwijzer Duurzaamheidsbeleid

should

Netwerk Digitaal Erfgoed

Versie 2

www.wegwijzerduurzaamheidsbeleid.nl

De wegwijzer duurzaamheidsbeleid biedt u handreikingen om beleid op maat samen te stellen om collecties duurzaam toegankelijk te houden voor de toekomst. Indien aanpassingen worden gemaakt aan huidige werkwijzen en opslag, biedt de wegwijzer tevens handvatten om gebruik of hergebruik van data en de informatiehuishouding te optimaliseren.

Keuzes die aan u worden voorgelegd begeleiden u in het kiezen van een route om te komen tot het opstellen van duurzaamheidsbeleid en concrete toepassing daarvan.

Ontwikkelmodel datagedreven gemeenten

could

VNG Realisatie

April 2020

<https://www.vngrealisatie.nl/nieuws/ontwikkelmodel-datagedreven-gemeenten-check-de-datavolwassenheid-van-uw-gemeente>

Door datagedreven te werken, kunnen gemeenten efficiënter hun doel bereiken. Het model combineert kennis van de technische en organisatorische kant van gemeenten met kennis van datagedreven werken in het algemeen. Bovendien houdt het rekening met het doel van gemeenten: waarde realiseren voor hun inwoners.

Het Ontwikkelmodel is daardoor een model waarin de specifieke kenmerken van gemeenten aan bod komen. Dat zijn bijvoorbeeld de brede scope van het werk, en het grote aantal afdelingen en (politieke) stakeholders.

Het Ontwikkelmodel laat u als gemeente een aantal vragenlijsten invullen. Zo helpt het model om inzicht te krijgen in de huidige situatie, én geeft het handelingsperspectief voor verbeteringen.

3 Informatiehuishouding op orde

Als gemeente streeft u ernaar om uw informatiehuishouding op orde te hebben of te krijgen. Informatiebeheer is de inrichting en uitvoering van processen rond informatie: het opslaan, het bewaren en beheren, het ontsluiten of (actief) leveren, en waar nodig, het overdragen, verplaatsen, verwijderen of vernietigen van informatie.

Allereerst is het van belang de basis op orde te hebben, daarna kunt u een hoger ambitieniveau nastreven. Aan beide mogelijkheden wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed.

Basis van informatiehuishouding op orde

Om de informatiehuishouding van uw gemeente fundamenteel op orde te hebben, bestaat een aantal handreikingen die u op weg helpen de basis goed neer te zetten.

Handreiking Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden (KIDO)

— must

VNG / IPO / UvW

Dec 2016

<https://vng.nl/publicaties/handreiking-kwaliteitssysteem-informatiebeheer>

Deze handreiking beschrijft een kwaliteitssysteem met eisen voor het informatiebeheer van decentrale overheden. Het doel is om het informatiebeheer structureel te verbeteren, zodanig dat het informatiebeheer op termijn voldoet aan de in de [Archiefregeling](#) gestelde kwaliteitseisen.

De handreiking geeft aan wat op strategisch, tactisch en operationeel niveau geregeld moet zijn om het informatiebeheer te stroomlijnen. De eisen zijn gebaseerd op bestaande wetgeving en normenkaders, waaronder de Archiefregeling en de daarop gebaseerde eisen en principes uit de NEN-ISO 15489, NEN 2082, ISO 14721, NEN-ISO 30301 en DUTO. Tenslotte legt de handreiking uit hoe een continue verbetercyclus werkt.

Aan de hand van een zelfevaluatie kunnen overheden bepalen waar zij staan, welke verbeteracties nodig zijn en wie in de organisatie bij die verbeteracties betrokken moeten worden. De Handreiking is zodanig opgezet dat overheden met een klein onderdeel van hun informatiebeheer kunnen beginnen, maar ook in een keer hun hele informatiebeheer onder de werking van het kwaliteitssysteem kunnen brengen.

*In de loop van 2021 wordt KIDO geactualiseerd in een handiger format: "KIDO-light".
Klik [hier](#) voor meer informatie.*

TMLO – Toepassingsprofiel metadatering lokale overheden

must

Het Nationaal Archief (NA)

Versie 1.1

<https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/kennisbank/tmlo>

Alleen door standaardisatie kan moeiteloze uitwisseling van informatie tussen overheidsorganisaties tot stand kan komen. Het vastleggen van metagegevens is essentieel voor de betrouwbaarheid van informatie en maakt het vinden, uitwisselen, interpreteren en duurzaam beheren van die informatie mogelijk. Niet alle digitale informatie is namelijk op eenzelfde manier opgebouwd en niet alle informatie is digitaal beschikbaar.

Het TMLO draagt bij aan standaardisatie van metadatering door overheden en kan daarvoor als model gebruikt worden.

In de loop van 2020 wordt het vervangen door Metagegevens Duurzaam Toegankelijke Overheidsinformatie (MDTO), klik [hier](#) voor meer informatie.

Handreiking AVG en Archiefwet voor informatiebeheer

must

KVAN/Brain

<https://www.kvanbrain.nl/nieuws/nieuw-handreiking-avg-en-archiefwet>

Hoe gaat u om met de eisen uit de AVG om persoonsgegevens te beschermen en de eisen uit de Archiefwet om stukken te bewaren? De koepel van archivariissen KVAN/BRAIN stelde een handreiking op om informatiemangers en -beheerders hierbij te ondersteunen. Doel is dat zij een goede gesprekspartner zijn voor privacyfunctionarissen en FG's. Volgens de handreiking spreken de Archiefwet en AGV elkaar niet tegen. Sterker nog: een goede uitvoering van de AVG kan niet zonder ook de Archiefwet uit te voeren en andersom.

VNG Realisatie

[https://www.gemmaonline.nl/index.php/Gemeentelijke_Model_Architectuur_\(GEMMA\)](https://www.gemmaonline.nl/index.php/Gemeentelijke_Model_Architectuur_(GEMMA))

GEMMA, de Gemeentelijke Modelarchitectuur, bevat standaarden voor het gemeentelijk domein. GEMMA kent diverse architectuurproducten waaraan het predicaat 'standaard' is toegekend: een afspraak tussen organisaties of afdelingen om in specifieke situaties gebruik te maken van een bepaald voorgedefinieerd formaat of protocol.

Dergelijke architectuurproducten zijn op GEMMA Online gedocumenteerd als onderdeel van het desbetreffende architectuurgebied (zoals Bedrijfsarchitectuur of Informatiearchitectuur). Zowel voor software-aanbieders als softwaregebruikers geeft GEMMA inzicht in relaties tussen elementen, attributen en/of architectuurtools.

GEMMA *Voorbeeld concrete toepassingen*

Zaaktypecatalogus 2.0

Het GEMMA gegevenslandschap is binnen de gemeentelijke sector de dynamische standaard in informatiebeleid, informatietechnologie en dienstverlening. Het initiatief Common Ground (zie p. 12) wil de gemeentelijke informatievoorziening hervormen door data te scheiden van applicaties en door gebruik en opslag van data bij de bron.

Momenteel wordt er gewerkt aan informatiemodel ImZTC 2.2.

StUF Standaarden 3.01

De afgelopen jaren is de uitwisseling van gegevens tussen overheden steeds belangrijker geworden, de verwachting is dat de behoefte aan de uitwisseling enkel zal toenemen. StUF is een universele berichtenstandaard voor het elektronisch uitwisselen van gegevens tussen applicaties in het gemeentelijke veld.

Het StUF Testplatform is een onafhankelijk testinstrument voor het testen van koppelingen, werkend conform de afspraken over de basisprincipes voor het uitwisselen van gegevens tussen toepassingen in het gemeentelijke veld.

GEMMA – Softwarecatalogus

should

VNG Realisatie

<https://www.softwarecatalogus.nl/>

<https://www.vngrealisatie.nl/producten/gemma-softwarecatalogus>

Gemeenten kunnen de GEMMA Softwarecatalogus gebruiken bij ICT-vervangings- of investeringsvraagstukken. Daarnaast kunnen gemeenten kennis en informatie uitwisselen en de gebruikte software vergelijken met andere gemeenten.

Handreiking vervanging Archiefbescheiden

should

Versie 2.0

https://www.nationaalarchief.nl/sites/default/files/field-file/handreiking_vervanging_archiefbescheiden_v2.0.pdf

De handreiking vervanging archiefbescheiden geeft informatie over het vervangen van informatie op papier door digitale informatie.

Gibit – Gemeentelijke Inkoopvoorwaarden bij IT

should

VNG

Mrt 2020

<https://www.vngrealisatie.nl/gibit>

Deze uniforme inkoopvoorwaarden helpen gemeenten bij het professionaliseren van de inkoop van ICT-diensten en -producten. De VNG raadt gemeenten en gemeentelijke samenwerkingsverbanden aan om de Gibit op te nemen in het inkoopbeleid.

Informatiehuishouding op hoger niveau: volgende stappen

Als binnen uw gemeente de basis van uw informatiehuishouding op orde is, kunt u volgende stappen zetten. Met de handreikingen hieronder zet uw gemeente de stappen naar een hoger niveau.

Common Ground

should

VNG Realisatie

<https://commonground.nl/>

<https://commonground.nl/file/download/54476935/Common%20Ground%20Infographic.pdf>

Common Ground gaat over de hervorming van de gemeentelijke informatievoorziening, door op een andere manier om te gaan met gegevens. Zo wordt data losgekoppeld van werkprocessen en applicaties. En wordt data bij de bron bevraagd, in plaats van veelvuldig te kopiëren en op te slaan.

Handreiking Verwerving Omgevingswet software

could

VNG Leveranciersmanagement

Versie 1.4

<https://st5.ning.com/topology/rest/1.0/file/get/3831698553?profile=original>

Op 1 januari 2021 gaat de Omgevingswet in. Elke gemeente moet dan zijn aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Om aan te kunnen sluiten op de Landelijke voorziening van het DSO (DSO-LV) en de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar stellen (LVBB) moeten gemeenten software aanschaffen of aanpassen. Het gaat om systemen voor Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH), plansoftware en software voor toepasbare regels. Deze handreiking is een gids voor gemeenten om daarbij de juiste keuzes te kunnen maken.

4 Actief openbaar maken

Het is efficiënt en transparant om documenten en data open te maken. Informatie waarop geen intellectueel recht van derden berust en/of persoonsgegevensbescherming op van toepassing is, kan door de gemeenten actief openbaar gemaakt worden. Zo is het ook beschikbaar voor hergebruik door derden in een herbruikbaar, open format.

Actief openbaar maken

Als gemeente geeft u inzage in diverse verslagen en beleidsstukken. Hieronder wordt een aantal handvatten aangereikt om u hierbij te steunen.

Open Wob

should

VNG Forum Wob/Standaardisatie

<https://github.com/VNG-Realisatie/ODS-Open-WOB>

Open Wob is een project en onderdeel van het Actieplan Open Overheid 2018-2020. Dit Actieplan bestaat uit diverse actiepunten die bijdragen aan een meer open overheid. Hoofdactiehouders zijn de provincie Noord-Holland, bijgestaan door Open State Foundation, diverse overheden en VNG Realisatie.

De doelstelling van Open Wob is om overheden Wob-documenten conform een standaard actief openbaar te laten maken als open data. Hiermee vergroten overheden hun transparantie en de publieksvriendelijke toegang tot informatie. Er is namelijk meer informatie actief beschikbaar en die is beter doorzoekbaar. Mogelijk leidt het publiceren van Wob-documenten ook tot minder contacthandelingen tussen overheden en informatievragers. Wob-verzoeken zijn een van de elf informatiecategorieën in het wetsvoorstel Wet open overheid (Woo). Om die reden wordt, net als bij Open Raadsinformatie (ORI, zie p. 17), de mogelijkheid van een koppeling met Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) onderzocht.

Open Raadsinformatie (ORI)

should

VNG

<https://www.vngrealisatie.nl/producten/open-raadsinformatie>

<https://zoek.openraadsinformatie.nl/>

<https://github.com/VNG-Realisatie/ODS-Open-Raadsinformatie>

https://depilotstarter.vng.nl/sites/default/files/project_bestand/factsheet_open_raadsinformatie_versie_november_0.pdf

Het doel van ORI is om alle raadsinformatie, die nu ongestructureerd openbaar is, op een uniforme en geïntegreerde manier als open data beschikbaar te stellen. Hierdoor kunnen raadsleden, inwoners en (lokale) journalisten de besluitvorming van de raad gerichter volgen en waar nodig invloed uitoefenen. Ook kunnen er met behulp van open data innovatieve toepassingen ontstaan, zoals visualisaties, websites en apps. Het geeft raadsleden nieuwe instrumenten in handen om hun volksvertegenwoordigende en controlerende taak uit te voeren. Dit zal de interactie tussen gemeenteraad en inwoners versterken. Ook geeft het (lokale) journalisten nieuwe mogelijkheden voor analyses en datavisualisaties.

Dit wordt gedaan door data automatisch uit de bestaande vergadersoftware (raadsinformatiesystemen) te halen en deze vervolgens met een Application Programming Interface (API) te ontsluiten. Dit gebeurt op een gestandaardiseerde manier. Zo worden alle documenten van de gemeenteraad – besluiten, agenda's, moties, amendementen en beleidsstukken – eenvoudig en collectief toegankelijk. In oktober 2020 waren meer dan 170 gemeenten op dit hulpmiddel aangesloten.

Met het oog op het wetsvoorstel Wet open overheid (Woo) wordt de mogelijkheid van een koppeling met Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) onderzocht.

Open Raadsinformatie (ORI) *Voorbeelden van concrete toepassing*

[Waaroverheid.nl](#)

Plaatst thema's en onderwerpen uit raadsinformatie op een digitale kaart aan wijken, buurten en straatnamen. Zo kunnen burgers eenvoudig nagaan welke raadsinformatie beschikbaar is over voor hen relevante plaatsen.

[Raadstalk.nl](#)

Via Raadstalk kunt u zoeken naar documenten over een specifiek thema of onderwerp die in een gemeenteraad zijn besproken. U krijgt dan een overzicht per gemeente. Vervolgens kunt u die documenten bekijken of downloaden.

Stappenplan toegankelijke website

should

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)

Mrt 2019

<https://www.digitoegankelijk.nl/onderwerpen/stappenplan-toegankelijkheid>

Overheidsinstanties in de EU mogen volgens de richtlijn bij het aanbieden van diensten via digitale kanalen geen belemmeringen opwerpen voor mensen met een audiovisuele beperking. Het Besluit digitale toegankelijkheid overheid voorziet in specifieke voorschriften met betrekking tot de toegankelijkheid van websites, mobiele applicaties en intra- en extranetten van overheidsinstanties.

Deze website voorziet in een handzaam stappenplan om inzicht te krijgen in de stand van zaken bij de digitale kanalen van een bepaalde overheidsorganisatie en reikt concrete stappen aan om, indien nodig, die toegankelijkheid te verbeteren.

Checklist Toegankelijke Content & het Contentmodel voor webredacteuren

should

Presenter

Jan 2019

<https://dekrachtvancontent.nl/contentstrategie/in-5-stappen-naar-goede-en-effectieve-online-content-met-presenters-contentmodel/>

<https://dekrachtvancontent.nl/webredactie/checklist-toegankelijke-content/>

Als webredacteur heb je de taak om alle inhoud van websites en webapps toegankelijk te plaatsen. Maar heb je overal aan gedacht? Deze checklist helpt je daarbij.

Nederlandse Register van overheidsorganisaties, politici en overheidsfunctionarissen

could

KOOP

<https://almanak.overheid.nl/>

De informatie over gemeenten is afkomstig uit de Databank VNG Ledengegevens. Elke gemeente heeft een contactpersoon die de gemeentegegevens op ieder gewenst moment kan actualiseren. Deze lijst wordt dagelijks geactualiseerd.

Open data

Onder open data wordt verstaan data die openbaar worden gemaakt en beschikbaar gesteld worden in een machineleesbaar, bij voorkeur gestandaardiseerd format, vrij van auteursrechten, zonder beperkingen of kosten.

Handreiking open data

could

Versie 2.0

Kennis- en Exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (KOOP)

<https://data.overheid.nl/ondersteuning/data-publiceren/handreiking-open-data>

'Openbaar tenzij' is de visie van het Kabinet-Rutte III als het aankomt op overheidsinformatie. De overheid gaat informatie steeds actiever openbaar maken. Open data past bij een overheid die haar taken in transparantie uitvoert. Daarbij is het ook belangrijk om te onderzoeken wat de wensen zijn van een hergebruiker.

Deze handreiking dient als hulpmiddel bij het open stellen van beschikbare data voor overheidsorganisaties. Met de nieuwe handreiking 2.0 willen de makers u zo kort, bondig en toegankelijk mogelijk door alle stappen heenleiden, die nodig zijn om te komen tot het openen van data.

Open data *Voorbeelden concrete toepassing*

Waarismijnstemlokaal

Stelt open data over stemlokalen beschikbaar in de vorm van een platform, waarmee de stemlokalen in de Nederlandse gemeenten gemakkelijk vindbaar zijn op de bijbehorende digitale kaart.

Open spending

Financiële data van lokale overheden wordt ontsloten als open data om nieuwe begrotingen en realisaties van lokale overheden te kunnen vergelijken.

High Value Datalist

could

Rijksoverheid, VNG Realisatie en Digitale Stedenagenda (DSA)

Jan 2017

<https://www.vngrealisatie.nl/producten/high-value-datasets>

<https://data.overheid.nl/community/maatschappij/high-value/gemeenten>

Een 'high value' dataset is een dataset met hoge waarde voor de samenleving.

Het gezamenlijk doel van de organisatoren is om vanuit de Nederlandse Overheid één gedragen lijst van gemeentelijke high value datasets vast te stellen. Het zoeken naar een dataset werkt net als in Google: geef in de zoekbox op de homepage een zoekterm op en de zoekresultaten worden getoond. Deze high value lijst heeft als doel om gemeenten ondersteuning te bieden bij het (starten met) openen van data.

5 Duurzaam toegankelijk

De Archiefwet 1995 verplicht gemeenten en intergemeentelijke organen om archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en houden, daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden naar de archiefbewaarplaats over te brengen en overige archiefbescheiden te vernietigen.

Horizontale verantwoording Archiefwet 1995 via Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)

must

VNG

Mei 2020

<https://vng.nl/brieven/handvatten-voor-de-uitvoering-van-de-archiefwet>

Over de uitvoering van de Archiefwet dient het college van B en W zich in de eerste plaats te verantwoorden aan de gemeenteraad. De provincies maken van de verantwoordingsinformatie voor de raad gebruik bij het uitoefenen van het interbestuurlijk toezicht.

Om gemeenten bij de horizontale verantwoording van de zorg over en het beheer van archieven conform de Archiefwet te ondersteunen, heeft de VNG het voorliggende raamwerk van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) ontwikkeld. Dit op basis van de eisen die aan de gemeente gesteld worden door de archiefwetgeving. Door het beantwoorden van de bij de archief KPI's behorende vragen blijkt in hoeverre de gemeente aan de eisen van wet- en regelgeving voldoet.

Selectielijst archiefbescheiden gemeenten en intergemeentelijke organen 2020

must

VNG / Archiefcommissie

Feb 2020

<https://vng.nl/nieuws/selectielijst-2020-vastgesteld>

Deze lijst geeft de bewaartermijnen aan van archiefbescheiden. De Selectielijst gemeenten en intergemeentelijke organen 2020 is vastgesteld door de algemene rijksarchivaris namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en vormt de basis om data en documenten tijdig te vernietigen of langdurig te bewaren.

Handreiking toekomstbestendige archiefinstellingen

should

VNG / IPO / UvW

https://vng.nl/sites/default/files/20161213_handreiking_toekomstbestendige_archiefinstellingen.pdf

De handreiking Toekomstbestendige archiefinstellingen is ontwikkeld in opdracht van het project Archiefinnovatie Decentrale Overheden en beschrijft de invloed van de digitalisering op de taken en positie van de decentrale archiefinstellingen. Zij schetst de urgentie en de opties om te komen tot een toekomstbestendige positionering van de archiefinstelling. De handreiking is bedoeld voor iedereen die betrokken is bij de aanpak: bestuurders, secretarissen, directeuren archiefinstellingen, informatiemanagers en beleidsambtenaren cultuur.

Beperkt waar het moet

should

VNG

2019

<https://vng.nl/publicaties/beperkt-waar-het-moet>

In de handreiking 'Beperkt waar het moet' is aangegeven hoe rechtmatig een beperking aan de openbaarheid van archieven te stellen. Bij de overbrenging naar de archiefbewaarplaats kan of moet de gemeente beperkingen stellen aan de openbaarheid. Op grond van privacy, belangen van de staat en zijn bondgenoten of onevenredige bevoordeling of benadeling van personen en bedrijven. In de handreiking staat hoe dat rechtmatig te doen. Het gaat om besluiten van algemene strekking, die conform de vereisten van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) moeten worden genomen en gepubliceerd. De handreiking bevat stappenplannen, checklists en modellen voor het stellen, opheffen of verlengen van openbaarheidsbeperkingen.

Scoremodel Digitale duurzaamheid DEN

should

Netwerk Digitaal Erfgoed

www.scoremodel.org

Bepaal waar uw organisatie staat op het gebied van digitale huishouding door middel van het Scoremodel digitale duurzaamheid DEN. Het scoremodel is bestemd voor organisaties die een 'digitale collectie' beheren en die voor lange tijd willen bewaren. Het is een zelfevaluatietool die gebruikt kan worden door bijvoorbeeld archiefinstellingen.

Archivering audiovisuele verslagen van de raad

should

VNG, Adviescommissie Archieven

2020

<https://vng.nl/publicaties/archivering-audiovisuele-verslagen-van-de-raad>

Op 9 april 2020 is de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming (Stb. 2020, 113) van kracht geworden. Deze wet maakt het mogelijk om tijdens de coronacrisis de vergaderingen van uw gemeenteraad via digitale weg te laten verlopen in een vergaderapplicatie. Als u digitale vergaderingen onder deze wet mogelijk gaat maken, wat moet u dan geregeld hebben en waar moet u op letten als het gaat om de rechtmatigheidswaarborgen van de Archiefwet? Dat leest u in deze factsheet.

Handreiking videotulen

should

VNG

2016

<https://vng.nl/publicaties/videoverslaglegging-duurzaam-toegankelijk>

Alle niet-papieren verslaglegging van (raads)vergaderingen worden als 'videotulen' (ook wel: videoverslaglegging) beschouwd. De rapportage 'Videoverslaglegging duurzaam toegankelijk' geeft aanbevelingen die bedoeld zijn voor alle betrokkenen bij het proces van duurzaam toegankelijk maken en houden van videotulen en videoverslagen.

Handreiking voorkeursformaten

should

Nationaal Archief

Versie 1.0

<https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/kennisbank/handreiking-voorkeursformaten-nationaal-archief>

Het document geeft zorgdragers handvatten waarmee zij al bij de inrichting van (zaak) systemen, waarin digitaal archief gevormd wordt, rekening kunnen houden met de voorkeursformaten van het e-Depot van het Nationaal Archief. Het betreft de volgende informatiesoorten die onderdeel gaan uitmaken van het overgebrachte archief dat voor onbepaalde tijd moet worden bewaard:

1. Audio (geluid)
2. Database
3. Document (tekstgebaseerde documenten)
4. E-mail (berichten)
5. Image (rasterplaatjes)
6. Presentation
7. Spreadsheet
8. Vector image (schaalbare plaatjes)
9. Video (bewegend beeld)

Zorgdragers kunnen dan in een vroeg stadium keuzes maken in het duurzaam toegankelijk houden van overheidsinformatie.

Aanbestedingsbestekken e-depotvoorzieningen

should

VNG

2016

<https://vng.nl/publicaties/aanbestedingsbestekken-e-depotvoorzieningen>

Overheden zijn volgens de Archiefwet 1995 verplicht informatie in goede, geordende en toegankelijke staat te houden en te bewaren informatie na maximaal twintig jaar over te brengen naar een archiefbewaarplaats. Digitale informatie is, anders dan papieren informatie, naar zijn aard vluchtig en dient daarom in een gecontroleerde omgeving bewaard te worden om deze in de tijd raadpleegbaar te houden. Een e-depot is een elektronische archiefvoorziening waarin informatie duurzaam bewaard en toegankelijk gehouden kan worden.

Dit onderzoek vormt een aanvulling op het eind 2014 opgeleverde rapport Functionaliteit e-depot decentrale overheden. In dit rapport is een set van functionele eisen beschreven die gesteld moeten worden aan e-depots, om deze te laten voldoen aan de wensen en behoeften van decentrale overheden. Het rapport beschrijft varianten op het e-depot. Een e-depotvoorziening kan namelijk in verschillende fasen van de levensloop van informatie ingezet worden.

Simultaan aan de uitwerking van de Wegwijzer, heeft er een marktverkenning e-depots plaatsgevonden om de huidige (on)mogelijkheden in kaart te brengen. Deze marktverkenning publiceren wij afzonderlijk in deze serie Grip op Informatie.

Handreiking Strategisch Informatieoverleg decentrale overheden (SIO)

should

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG),
Interprovinciaal Overleg (IpO),
Unie van Waterschappen (UvW)

2015

<https://vng.nl/publicaties/handreiking-strategisch-informatieoverleg-sio>

Door de introductie van een Strategisch Informatieoverleg (SIO) heeft de wetgever in een structureel overleg willen voorzien, waarbij alle benodigde deskundigheid op het gebied van informatiehuishouding betrokken is.

De initiatiefnemers van deze handreiking zagen de meerwaarde om dergelijke strategische informatieoverleggen ook te bieden aan het management van een gemeente, gemeenschappelijk orgaan, provincie of waterschap, dat belast is met het strategisch informatiebeleid.

De beschreven uitgewerkte varianten voor een SIO voor decentrale overheden zijn bedoeld als vertrekpunt om een SIO in te richten. Zij adviseren deze in te richten, aansluitend bij de eigen situatie.

Model archiefverordening

should

VNG

Mrt 2020

<https://vng.nl/brieven/actualisering-model-archiefverordening-2017-en-aanhangende-modellen-ivm-de-aanpassingswet-wet-normalisering-rechtspositie-ambtenaren>

Deze nieuwe modellen voor archiefverordening zijn ontwikkeld om de juridische kwaliteit te verhogen en handreikingen te verstrekken over de wijze van implementatie naar aanleiding van gewijzigde wet- en regelgeving.

RODIN – Referentiekader Opbouw Digitaal Informatiebeheer

could

Landelijk Overleg van Provinciale Archiefinspecteurs (LOPAI) 2010

Werkverband Gemeentelijke Archiefinspectie (WGA)

Het Expertise Centrum (HEC)

2010

[https://www.noraonline.nl/wiki/Referentiekader_Opbouw_Digitaal_Informatiebeheer_\(RODIN\)](https://www.noraonline.nl/wiki/Referentiekader_Opbouw_Digitaal_Informatiebeheer_(RODIN))

Een handzame, begrijpelijke samenvatting van alle relevante wet- en regelgeving, normen en standaarden ten behoeve van het waarborgen van betrouwbaarheid, volledigheid, authenticiteit en duurzame toegankelijkheid van digitale overheidsinformatie.

Handreiking Periodieke hotspot-monitor decentrale overheden

could

VNG

2017

<https://vng.nl/publicaties/handreiking-periodieke-hotspot-monitor-decentrale-overheden>

'Hotspots' zijn gebeurtenissen waar het handelen van de overheid en de samenleving elkaar intens raken. Het gaat om gebeurtenissen die maatschappelijke beroering veroorzaken, van bijzondere betekenis zijn voor de inwoners en in de media veel aandacht hebben gekregen. Vanuit cultuur-historisch perspectief is het van belang om de archieven over hotspots veilig te stellen en te bewaren. Hoe dat aangepakt moet worden, staat in de Handreiking Periodieke hotspot-monitor decentrale overheden.

DUTO Eisen – Duurzame Toegankelijkheid Overheidsinformatie could

Nationaal Archief

Versie 1.0

<https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/duto>

De DUTO-eisen zijn een programma van eisen voor duurzame toegankelijkheid van de informatie in de informatiesystemen van overheidsorganisaties. De eisen zijn generiek van aard en weerspiegelen de eisen die gebruikers stellen aan de toegankelijkheid van informatie.

DUTO Eisen zijn aanvullend op bestaande normen zoals wetgeving, standaarden en normenkaders over de toegankelijkheid van overheidsinformatie. De eisen zijn speciaal geschreven voor de doelgroep adviseurs, projectleiders en managers van werkprocessen (en de bijbehorende applicaties) vanuit een algemeen informatiemanagement-perspectief.

TopX Creator could

Regionaal Archief Tilburg

<https://www.regionaalarchieftilburg.nl/home/blog-detail/algemeen/2019/09/26/aanlevering-e-depot-vereenvoudigd-door-topx-creator/>

Deze softwaretool bestaat uit een verzameling applicaties die allemaal als open source software samenwerken. Alle functionaliteiten voor correcte overbrenging naar het e-depot zijn erin verwerkt. Doelgroep zijn gemeenten. Zij kunnen gratis van deze tool gebruik maken.

Persistent Identifier Wijzer could

Netwerk Digitaal Erfgoed

www.pidwijzer.nl

Een Persistent Identifier (PID) is een unieke identificatiecode van een digitaal object die op een afgesproken plaats wordt geregistreerd.

Omdat er allerlei PID-systemen bestaan, helpt de PID-wijzer van het project Persistent Identifiers bij het leren en nadenken over belangrijke PID-onderwerpen. Het wijst de weg bij het opstarten van een PID-selectietraject én beschikt over een stappenplan om te komen tot een passend systeem en een passende implementatie.

6 Digitaal samenwerken en referenties

Online zijn er meerdere mogelijkheden om samen te werken met andere gemeenten en zodoende te komen tot nieuwe producten, kennis op te doen over best practices of in contact te komen met gemeentelijke collega's waarvan u kunt leren. Onderstaand overzicht biedt u de mogelijkheid om op uw eigen manier in contact te treden en de samenwerking aan te gaan.

Forum 'Kennisnetwerk Informatie en Archief (KIA)

could

Nationaal Archief

Actueel

<https://kia.pleio.nl/>

Het forum Kennisnetwerk en Archief (KIA) is een kennisplatform waarop online wordt samengewerkt en kennis gedeeld. Het forum, onderdeel van Plein Overheid (Pleio), is gericht op archiefvakgenoten.

VNG Forum 'Grip op informatie'

could

VNG

Actueel

<https://forum.vng.nl/>

Het platform heeft het doel om medewerkers van gemeenten in contact te brengen met elkaar van elkaar te laten leren rondom de thema's informatiehuishouding op orde, actieve openbaarmaking, en duurzame toegankelijkheid.

VNG Forum 'Selectielijst archiefbescheiden'

could

VNG

Actueel

<https://forum.vng.nl/>

Dit platform heeft als doel om medewerkers van gemeenten in contact te laten komen met elkaar en van elkaar te leren rondom het thema archiefbescheiden.

Forum '(open) data Nederlandse gemeenten'

could

LinkedIn

Actueel

<https://www.linkedin.com/groups/13502383/>

De groep heeft het doel om uitwisseling van kennis op het gebied van (open) data bij Nederlandse gemeenten te faciliteren.

VNG Forum 'Toezicht Archiefwet'

could

VNG

Actueel

<https://forum.vng.nl/>

Het forum voor en door gemeentearchivarissen, gemeentelijke archiefinspecteurs en informatiemanagers, die te maken hebben met het opstellen van het (twee)jaarlijkse verslag voor de gemeenteraad volgens het raamwerk voor horizontale verantwoording van de uitvoering van de Archiefwet volgens KPI's (archief KPI's).

Dit forum biedt u de kans om:

- (1) praktische vragen te stellen aan experts van de VNG Adviescommissie archieven en de werkgroep archief KPI's
 - (2) knelpunten en wensen te melden en
 - (3) kennis en documenten met elkaar en de VNG te delen aangaande uitvoering van de Archiefwet.
-

Forum 'BREED'

could

Stichting BREED

Actueel

<http://www.breednetwerk.nl/>

Het online platform BREED kwam in 2008 tot stand vanuit de behoefte om de samenwerking te bevorderen tussen Brabantse gemeenten op het gebied van informatie- en archiefbeheer.

Al spoedig wilden ook geïnteresseerden van buiten de regio zich aansluiten en is het platform gegroeid naar ruim 2.000 vakgenoten.

Deze website richt zich op professionals in het archief- en informatiewerkveld bij de (semi-overheid. Zij kunnen elkaar hier online ontmoeten en kennis en ervaring uitwisselen.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**
Realisatie

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 80 08
realisatie@vng.nl

november 2020

vngrealisatie.nl